Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII № 26 (3437) Варшава, 2 липня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Петро Піпка: «Вірю в нове покоління». с. 2

Волинь - це наша польсько-українська справа. с. 10

Солідарні з постраждалими Херсонщини. с. 12

ISSN 027-8254
26
9 770027 825238

Фото Павла Лози

ТЕМА НОМЕРА

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Петро Піпка: «Вірю в нове покоління»

Наприкінці навчального року Петро Піпка завершив свою довголітню працю на посаді директора Комплексу загальноосвітніх шкіл ім. Маркіяна Шашкевича з українською мовою навчання в Перемишлі. Він розповідає про те, що було зроблено за ці роки, а також указує на проблеми, з якими зіткнулася школа. Говорить про виклики, які чекають попереду.

Петро Піпка й теперішня директорка школи Йоанна Баран

– Ви працювали як вчитель 41 рік, з них 23 роки були директором «шашкевичівки». Чи був минулий рік найскладнішим за всі роки існування школи?

– Ні, тому що кожен рік особливий. За час моєї каденції ми пройшли чотири перевірки Вищої контрольної палати (Najwyższa Izba Kontroli). Жодну іншу школу в місті не перевіряли стільки разів, як нашу. Цього року з усіх перемиських шкіл перевіряли тільки «шашкевичівку». Це тому, що в нас багато учнів-іноземців. Такі перевірки тривають не тиждень-два, а більше. Остання стосувалася лише ліцею й тривала близько двох місяців. Також очікувалася перевірка початкової школи, але після мого втручання її наразі скасували.

– Скільки нових учнів школа прийняла з лютого минулого року?

– Важко сказати, тому що в нас постійна ротація учнів. Але минулого навчального року було понад 300 учнів. До повномасштабної війни – 170. Тому торік ми відкрили три додаткові класи, так звані «підготовчі відділи»: два – у початковій школі та один – у середній. Уже 25 лютого до нас приїхали діти та молодь з України. Вони ночували зі своїми батьками в спортзалі нашої школи. Шкільний куратор Підкарпаття вирішив, що ми не можемо створювати пункт для нічлігу, оскільки учні контактуватимуть із біженцями. Щоб потрапити до спортзалу, потрібно пройти через школу, ми не маємо окремого входу. Ті батьки, які ночували в нас, вирішили, що хочуть, щоб їхні діти тут навчалися. Так вирішив і керівний орган, тобто місто та ґміна Перемишль...

– ...і ви погодилися приймати всіх охочих.

– Так, бо технічно можна було дати кожній дитині місце за партою. У підготовчих відділеннях новоприбулі діти мали 9 годин польської мови, а минулого навчального року – 6 годин. Усі інші заняття діти з Польщі та України відвідували разом.

– Чи вони інтегрувалися?

– По-різному. Кожен клас відрізняється. Є такі, де учні дійсно інтегрувалися – різниці між ними немає. Деякі діти з України, попри те, що навчаються в школі лише рік, досягли таких результатів й оцінок, що зараз, у кінці року, отримали атестат з червоною смужкою. Але є й група учнів, які неохоче вчаться. Перескладати іспити вони будуть у серпні. Звичайно, є суперечки. Проте після спілкування з молоддю вже знаю, що найкращий спосіб згуртувати та інтегрувати їх – це спільні заходи та поїздки. Школа не лише навчає, а й виховує. Вважаю, що українські школи роблять значну роботу щодо виховання в молоді любові до свого. Тут також велика подяка вчителям, які приділяють цьому свій вільний час. Наприклад, нещодавно наші діти їздили в Кошалін на дитячий фестиваль, а шкільний танцювальний ансамбль «Аркан» – у Прагу. Звичайно, це було б неможливо без підтримки батьків. Ми також співпрацювали з Об'єднанням українців у Польщі у межах деяких ініціатив, для деяких отримали від Об'єднання співфінансування.

– Ви згадали про ротацію. Як це впливає на школу?

– Хтось був у нас – і повернувся в Україну. Інші поїхали далі до західних країн ЄС. На їхнє місце ми взяли нових. Були й ті, хто навчався в інших школах Перемишля. З різних причин батьки просили нас взяти їхніх дітей до себе. Проблема, напевно, у декларуванні. Але насправді за стільки років роботи в мене було багато ситуацій, коли батьки заявляли, що їхні діти будуть учитися в нашій школі, а робили інше. Маємо зараз приклад у восьмому класі, в якому маємо чотирьох учнів з України. Усі вони зараз подали документи до інших середніх шкіл Перемишля. Трохи адаптувалися, вивчили мову – і пішли далі.

– Скільки учнів буде цього року в ліцеї?

– Протягом кількох років перемиські школи перебувають у системі електронного набору. Будь-хто може вибрати по черзі школи, у яких хоче навчатися. За півтора тижня до кінця шкільного року з 24 восьмикласників наш ліцей відзначило першим у системі четверо учнів. Якщо решта потрапить до інших шкіл, то в нас на цей момент у навчальному 2023/2024 році буде четверо учнів I класу ліцею.

– Отже, є проблема.

– На жаль, новітня історія української освіти в Перемишлі нагадує мені ситуацію українського класу, створеного в 1957 році в I Загальноосвітньому ліцеї ім. Юліуша Словацького. Українські класи проіснували тоді лише вісім років. І чому вони зникли? Бо місцеві українці відправляли своїх дітей у класи, де навчання відбувається лише польською. Сьогодні ця ситуація ніби повторюється. Сумно, що серед батьків цьогорічних восьмикласників є кілька випускників нашої школи. І я просто боюся, щоб не виникло такої ситуації, що врешті-решт закриють ліцей, а потім усі скажуть, що це ініціювала польська держава. Це не буде правдою.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Шкільна делегація на Пикулицькому цвинтарі

– У чому полягає проблема?

– Ми спілкувалися з учнями та батьками. Було кілька зустрічей. Я сам пояснював батькам систему навчання в середній школі, як готуватися до випускних іспитів. Батьки запитували, хто буде вихователем, чи буде він україномовним, бо їм на цьому залежало. Тому вони знають, що їхні діти були під опікою українського вчителя.

– Можливо, проблема в рівні навчання?

– Протягом багатьох років ми посідаємо два перших місця в місті за рівнем навчання. Усі учні успішно склали матуру. Деякі з виправленням оцінок, але згодом вони вступили до вищих навчальних закладів. Так само в початковій школі. Принаймні на дві «станини»[1] (staniny – пол.) ми випередили інші школи Перемишля. Діти нам кажуть, що втомилися одне від одного й хочуть нових знайомств, щоб прийшов хтось новий. Приходять, але не представники української меншини. Рідко буває, щоб хтось з іншого регіону прийшов до середньої школи. Рік тому одна особа приїхала до нас із Кальникова, а друга – з Лемківщини. І це все.

– А, може, у Сяноці чи інших містах Підкарпаття вже забули про школу? Може, потрібна реклама?

– Не забули, адже в школі проводимо багато заходів. Працює методист та консультант з української мови, які контактують з учителями пунктів навчання української мови Підкарпатського воєводства. Крім того, ці вчителі приїжджали з учнями на різноманітні конкурси, й самі – на конференції. Ми не раз були на зборах, наприклад, у Кальникові, куди приїжджали наші вчителі та діти. На цих зустрічах майже нікого не було. Мені здається, що в деяких селах гине вже наше українство. Звичайно, що з Ряшева молоді буде важко їхати на навчання до Перемишля. Але з сіл, коли молодь усе одно живе в інтернаті… Яка різниця – жити в гуртожитку в Сяноці чи Перемишлі? А чомусь до нас не йдуть.

– Але ж власного гуртожитку в «шашкевичівки» немає.

– Ні, але ми співпрацюємо з гуртожитком для дівчат, є місця в гуртожитку II Загальноосвітнього ліцею. Також є кімнати в монастирі сестер василіянок. Знаю, що якби в нашій школі був гуртожиток, це був би елемент, котрий заохочує молодь приходити. Але є й економічний бік – такий об'єкт необхідно підтримувати. Однак неможливо утримувати будинок, розрахований на кілька десятків осіб, в якому насправді мешкає кілька дітей. На мою думку, місячна вартість проживання в такому гуртожитку становить близько 500 злотих. Тож так звані «500+» повністю забезпечують проживання дитини в гуртожитку. Але, щоб утримувати такий будинок, мають бути зайняті майже всі місця.

– Якось читав на одному з порталів розмову з директором школи, який закінчував свою каденцію. Він сказав, що «це був найкращий час у його житті». Що скажете ви?

– В одному я впевнений, що марно не просидів у цій школі. Насправді останній рік був важким: ми вчилися, працювали, а тим часом у школі був ремонт. Зокрема, капітальний ремонт спортзалу, який не ремонтували з 1998 року, коли відкрили частину школи зі спортзалом, бібліотекою, кабінетом інформатики. Завжди наголошуватиму, що це велика заслуга директора Юліана Бака, який добився отримання коштів на будівництво нової частини школи. За останній рік ми відремонтувати дев'ять класних кімнат та закупили для них обладнання. Також придбали нові комп'ютери для кабінету, де відбуваються уроки інформатики. Нарешті нам вдалося замінити всі двері в класах. Деяким було вже по 110 років. Кількома роками раніше побудували актову залу. Я особливо цим пишаюся, адже це ідеальне місце для іспитів, невеликих шкільних церемоній чи концертів. Також відремонтовано всі туалети, є ліфт та зроблено новий фасад будинку. Крім цього, вдалося обладнати їдальню. Там зараз харчується понад 120 дітей. Для учнів створено дуже комфортні умови для перебування в школі та навчання. Думаю, що всі ці факти сприяли тому, що настав час передати директорство молодому поколінню.

– Зараз директоркою школи буде її випускниця. Через три роки школа святкуватиме 35-ліття. Як ви бачите її майбутнє, якщо самі говорите, що до першого класу ліцею зголосилося лише кількох учнів?

– Знаю, що початкова школа працюватиме ще довго. Питання в тому, чи вдасться переконати батьків й учнів навчатися в середній школі, де в нас один профіль навчання, тому що є тільки один клас. Отже, складно організувати кожному учневі різні предмети на розширеному рівні. Але за всі роки праці ми виробили таку систему, що добре готуємо до випускних іспитів. Щоб не говорити марно, наведу приклад своїх дітей. Усі четверо пройшли «шакевичівку» від нульового класу до матури. Усі вони закінчили хороші виші (вищі навчальні заклади – прим. ред.), не було проблем зі вступом на обраний факультет у державному університеті. І таких учнів у нас дуже багато. Тому я не розумію, чому така недовіра до наших учителів і взагалі до українських шкіл у Польщі. Але я вірю в нове покоління. Можливо, воно запропонує інші форми роботи, які дозволять школі стати більш ефективною. Знаю, що не все зроблено. Однак багато коштів і зусиль вкладено для того, щоб учень мав комфортні умови та відповідну атмосферу в нашій школі. Я знаю, що ці умови є одними з найкращих у Перемишлі.

***

23 липня, після Літургії на закінчення шкільного року у Перемишлі, митрополит перемисько-варшавський УГКЦ Євген Попович нагородив Петра Піпку грамотою і відзнакою Блаженнішого Йосафата Коциловського. ●

1. Т.зв. станинова шкала (skala staninowa) використовується під час вимірювання дидактичних результатів; вона дає відповідь на запитання, яку позицію займає результат учня, школи на тлі результатів інших.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

«Схід культури. Європейський стадіон культури» у Ряшеві

23–25 червня в Ряшеві проходив фестиваль «Схід культури. Європейський стадіон культури». Нагадаємо, що він був заснований у 2011 році, напередодні Євро-2012, яке спільно проводили Україна та Польща. Метою фестивалю було наблизити для відвідувачів спортивних подій також культури цих двох країн. З роками фестиваль розширився й зараз триває протягом усього літа в трьох польських містах – Ряшеві, Любліні та Білостоці.

Українські мотиви були присутні й у цьогорічній едиції. У межах програми заходів у Ряшеві відбувся концерт українських артистів. На сцені виступила співачка-реперка Аліна Паш. Її творчість – це музичні експерименти з попмузикою, хіп-хопом та фольклором. Також була Олена Устенко – 15-річна українська співачка та акторка. У 2020 році вона брала участь у дитячому Євробаченні під псевдонімом Ellen та посіла друге місце.

У програмі події були теж виставки та майстер-класи. Протягом 6–9 липня фестиваль проходитиме у Любліні, а 24–27 серпня – у Білостоці.

Українські діти відвідали польський Сейм і Посольство України

«Краєчка», що є частиною «дорослого» перемиського гурту «Крайка», 21 червня відвідала Варшаву. Маленькі артисти виступили з мініконцертом у Канцелярії прем'єр-міністра Польщі. Того дня там відбувалася конференція («Добрий досвід інтеграції»).

Під час візиту перемиські діти з батьками також мали нагоду відвідати Сейм. Крім того, вони завітали в гості до Посольства України.

На зустрічі діти разом із дорослими музикантами виконали українські пісні, розповіли про свою діяльність та здобуті успіхи. Зі свого боку радник Посольства Віталій Білий розповів гостям про особливості дипломатичної роботи в Польщі. Фото надане батьками

Конференція про Волинську трагедію й медаль від церкви для кс. Тадеуша Ісаковича-Залеського

19 червня в осідку єпископату Польщі відбулася конференція «80-та річниця Волинського злочину. Польсько-українське примирення». Про це повідомляє Католицьке

інформаційне агентство (KAI), яке виступило організатором заходу. На ньому, серед інших, був присутній вірмено-католицький кс. Тадеуш Ісакович-Залеський, який зачитав лист до єпископатів Польщі та України. У ньому записано постулати, висловлені родинами жертв Волинської трагедії.

«Ми, нащадки та родичі жертв геноциду, які часто походять зі змішаних сімей, дуже зацікавлені в щирому та справжньому польсько-українському примиренні», – пишуть автори звернення. У першому постулаті вони закликають, щоб геноцид «називати поіменно, не вдаючись до напівправди та евфемізмів на кшталт „Волинська трагедія", „Волинський злочин", „етнічна чистка" чи „антипольська акція"». Кс. Ісакович-Залеський також підкреслив, цитуючи зміст листа, що геноцид мав місце не лише на Волині, а й на Поліссі, Люблінщині та східній Малопольщі, тобто в колишніх Львівському, Станіславівському й Тернопільському воєводствах. Крім того, він відбувся не лише 1943 року, а, як пишуть підписанти звернення, тривав протягом 1939–1947 років.

Другий постулат – це належне вшанування пам'яті жертв через гідне поховання, якому передує ексгумація тіл убитих. «Відсутність цих поховань, а також офіційна заборона ексгумації, яку досі підтримує українська державна влада, є найболючішою раною в польсько-українських відносинах», – зазначають у листі автори. У зверненні ці родини критикують політиків обох країн, котрі роками зволікають із прийняттям конкретних рішень щодо цього питання.

Нарешті, третій постулат родичів жертв трагедії на Волині – «протистояння культу злочинців», тобто членів ОУН та УПА. Як вони стверджують, «заборона поховання жертв в Україні поєднується з героїзацією людей та організацій, які вчинили злочини проти людяності».

У зв'язку з цим родини загиблих у листі до ієрархів повідомили, що «без виконання вказаних умов» не можуть узяти участь у запланованих на 7–9 липня костельних урочистостях з нагоди 80-ї річниці Волинського трагедії, які відбудуться у Варшаві, а також Луцьку й Парослі в Україні.

Вони також запропонували зробити покровителем польсько-українського примирення бл. Григорія Хомишина, греко-католицького єпископа Станіславова (тепер Івано-Франківськ – прим. ред.), мученика, який «виступав проти українського націоналізму».

Крім того, у зверненні містилася пропозиція, щоб у річницю «кривавої неділі», 11 липня, о 10:00 у всіх костелах і церквах у Польщі задзвонили дзвони.

Ознайомивши присутніх зі змістом листа, кс. Ісакович-Залеський висловив, між іншим, заперечення «спробам прирівняти катів до жертв».

eprasa.pl d7e5d1ed4a

«Звісно, можна розтягувати й казати, що винні польські пани, шляхта, поліція тощо. Тільки 95% жертв – це польські селяни, як і мої діди. Жодних функцій у польській державі вони не виконували. Ба, більше, це були священники, парохи, вікарії, сільські вчителі. Ці люди не мали жодного впливу на те, що відбувалося у міжвоєнний період», – зазначив кс. Ісакович-Залеський. Також він висловив сподівання, що будь-який діалог про польсько-українське примирення в майбутньому будуть вести за участі родин загиблих на Волині.

Отець митрат Стефан Батрух, парох греко-католицької парафії у Любліні, один із доповідачів конференції, зазначив, що зачитані кс. Ісаковичем-Залеським постулати, безумовно, будуть поступово виконані. Він подякував йому за нагадування про постать бл. Хомишина. На знак вдячності за дослідження надбань цього діяча греко-католицької церкви український священник вручив кс. Залеському медаль імені цього єпископа «як символічний жест подяки».

Натомість голові Католицького інформаційного агентства Марціну Пшецішевському парох вручив медаль кардинала Любомира Гузара.

Під час свого виступу о. митрат Стефан Батрух говорив, зокрема, про польсько-українське примирення на церковному рівні.

На конференції також були присутні вже згаданий Марцін Пшецішевський з KAI, професор Ґжеґож Мотика з Польської академії наук, професор Юрій Шаповал з Інституту політичних й етнонаціональних досліджень НАН України ім. І. Ф. Кураса, Адам Глєбович, директор Управління національної освіти Інституту національної пам'яті Польщі, та Кшиштоф Томасік, редактор Католицького інформаційного агентства.

Відео з конференції можна переглянути на ютюб-каналі (Katolicka Agencja Informacyjna). Там же можна послухати коментар о. митрата Стефана Батруха, який закликає створити спільну комісію, котра б до кінця з'ясувала всі деталі, пов'язані з Волинською трагедією.

Фото з сайту ekai.pl / авторка Аліція Косцєша

Постанова Сейму щодо членства України в НАТО

16 червня Сейм Республіки Польща ухвалив постанову щодо членства України в НАТО. За постанову проголосували 443 депутати, 2 були проти, 7 утрималися. Ініціативу підтримали всі політичні фракції, окрім «Конфедерації», яка вважає, що це рішення може втягнути Польщу в «світовий конфлікт». Про це повідомляє Польське пресове агентство.

У документі зазначається, що сьогодні Україна відстоює не лише свою державність, а й спільні цінності, такі як демократія та порядок, основою якого є міжнародне право.

«Враховуючи відданість українського народу та його суверенне право обирати власний шлях розвитку, Сейм Республіки Польща повністю підтримує європейські та євроатлантичні прагнення України. Її війська стають все більш сумісними із силами НАТО та здобувають досвід на полі бою. З військового погляду вступ України до НАТО також буде корисним для Альянсу», – ідеться врезолюції.

Крім того, було зазначено, що рішення про вступ до НАТО приймають зацікавлена держава та держави-члени Альянсу.

«Сейм Республіки Польща підтримає зусилля, що стосуються зміцнення політичної та практичної співпраці між Альянсом та Україною й побудови консенсусу щодо вступу України до НАТО», – наголошено в документі.

Консультації щодо потреб і можливостей національних та етнічних меншин у Польщі

«Різноманітність збагачує, хоча ця істина сьогодні не сприймається владою», – сказав Яцек Козловський, член правління партії «Польща 2050» Шимона Головні під час парламентських консультацій щодо ролі меншин у сучасній Польщі. Зустріч, про яку повідомляє пресслужба партії «Польща 2050», відбулася 12 червня у Варшаві в залі Сенату.

«Політика польської держави щодо національних меншин постійно деградує протягом щонайменше восьми років. Сподіваюся, що осінні парламентські вибори також започаткують зміни в цій сфері діяльності держави», – додав Козловський.

Під час парламентських консультацій із представниками меншин виступив Шимон Головня, голова «Польщі 2050», та згадав гасло, яке він використовував у своїй президентській кампанії у 2020 році: «Єдність – це не одноманітність, це узгоджена різноманітність». Він нагадав, що іншим гаслом його президентської кампанії було: «Польща – велика країна, ми всі тут можемо поміститися». «Ми зробимо все, щоб ваш голос був почутий, щоб ви отримали повноваження та відчули запрошення створити спільноту. Щоб ви допомогли Польщі в зміцненні не лише її культурного та економічного потенціалу, а й потенціалу безпеки», – зазначив Шимон Головня.

Міхал Ґраматика, депутат польської парламентської фракції «Польща 2050», нагадав про ситуацію з пленарних засідань Сейму. «У Польщі багато представників німецької меншини. Значну частину з них становлять громадяни Республіки Польща, які мають спеціальні права, визначені Конституцією, наприклад, право дітей на освіту. Добре, що в Сеймі сидить німець, який також є громадянином Республіки Польща. На жаль, остання його промова була перервана маршалком, її заглушили й освистали, – розповів депутат. – Ми хочемо вислухати вас і зібрати пропозиції щодо конкретних рішень».

«Погано, коли розмова про меншини відбувається поза межами меншин. Питання меншин залишаються актуальними, і ця розмова дуже потрібна», – сказав Григорій Купріянович, голова Українського товариства та співголова Спільної комісії уряду та нацменшин.

«Закон хороший, але його виконання погане», – підкреслив професор Лех Ніяковський з Варшавського університету. «Це працювало роками, але приходили люди, які не хотіли це впроваджувати, тоді як Європейський Союз заснований на засадах недискримінації», – додав професор.

На завершення Шимон Головня ствердив, що «людей потрібно об'єднувати, а не переконувати у власних поглядах та ідентичності».

У парламентських консультаціях взяли участь, зокрема, представники таких організацій: Суспільно-культурне товариство євреїв у Польщі, Об'єднання німецьких суспільно-культурних товариств у Польщі, Товариство форуму меншин Підляшшя, Фонд «Український дім», Об'єднання польських караїмів. Об'єднання українців у Польщі на зустрічі представляв голова організації Мирослав Скірка.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Тетяна ДАНЮЧЕНКО
Скріншоти з відео

Бунт ПВК «Вагнер» і Євгена Пригожина

Поряд з регулярними військами рф у війні з Україною брала участь приватна військова компанія «Вагнер», яка складалася з найманців, а згодом з ув'язнених. Голова ПВК Євген Пригожин отримав від влади зброю і можливість набирати «зеків» в російських колоніях. Його ПВК існувала поза законом, відрізнялася винятковою жорстокістю (за зраду її членів вбивали кувалдою), але і ефективністю на фронті. Саме ПВК «Вагнер» брала участь в зайнятті Бахмуту Донецької області.

З певного часу між «вагнерівцями» та регулярними військами рф почалися конфлікти. Пригожин вийшов з обвинуваченнями у публічну площину, зокрема він заявляв, що Шойгу (міністр оборони росії) і Герасимов (начальник Генштабу ЗС рф) не дають достатньо снарядів, через що гинуть його солдати. Він став набирати медійної популярності в росії та увійшов у п'ятірку рейтингу публічних особистостей (за даними дослідження «Ромир»), якщо взимку Пригожин займав там 158-ме місце, а навесні – 21-ше, то влітку 2023 року – вже 5-те. Конфлікт між «регулярами» та «зеками» наростав: то ПВК «Вагнер» взяли в полон російського підполковника і змусили вибачатися на камеру за те, що він начебто обстріляв їхню автівку, то Пригожин заявляв, що війська Міноборони рф замінували відходи від Бахмуту, де йшли «вагнерівці». Зрештою ватажка «зеків» російська влада вирішила взяти під контроль і заявила, що з 1 липня усі формування мусять підписати контракт з Міноборони. Пригожин відмовився і наважився на бунт.

Хронологія заколоту: що відбувалося?

Євген Пригожин звинуватив Міноборони рф в ракетних ударах по таборах ПВК «Вагнер» і виступив із жорсткою критикою російської влади, звинувативши її в постійній брехні та корупції. Перерозподіл і розкрадання економічних активів України, а не так звані «денацифікація» і «демілітаризація» і стали, на його думку, справжньою причиною вторгнення в Україну.

В п'ятницю, 23 червня, Пригожин заявив, що він зі своїми бійцями йде на «марш справедливості»: «Я прошу нікого не чинити опір. Усіх, хто чинитиме опір, ми вважатимемо, що це загроза – і знищуватимемо негайно. Включаючи будь-які блокпости на нашому шляху. Я прошу всіх зберігати спокій, не піддаватися на провокації, залишатися у своїх домівках. Бажано за маршрутом нашого прямування не виходити на вулицю. Справедливість у військах буде відновлено, а після цього і справедливість у всій росії... Шойгу щойно боягузливо втік із

Пригожин у штабі ПВО в Ростові-на-Дону вранці 24 червня разом з російськими генералами Євкуровим та Алексєєвим

Ростова. О 21.00, боягузливо, як баба. Цю тварюку буде зупинено. Нас 25 тисяч, і ми йдемо розбиратися, чому в країні коїться свавілля. 25 тисяч очікує як тактичний резерв, а стратегічний резерв – це вся армія і вся країна. Усі, хто хоче, приєднуйтесь. Треба закінчувати з цим неподобством. Це не військовий переворот, це – марш справедливості. Наші дії ніяк не заважають військам».

У відповідь російське Міноборони заявило, що усі поширені в соцмережах від імені Пригожина повідомлення і відеокадри про «нанесення МО рф удару по тилових таборах ПВК „Вагнер" не відповідають дійсності і є інформаційною провокацією».

Колона найманців, не зустрічаючи опору, рушила до російського міста Ростов-на-Дону і там оточила штаб Південного військового округу. російські генерали Суровікін та Алексєєв записали термінові відеозвернення, де просили «вагнерівців» зупинитися.

Наступного дня було опубліковано відео, де Пригожин у штабі ПВО розмовляє із заступником міністра оборони рф Юнусом-Беком Євкуровим та заступником начальника Генштабу Володимиром Алексєєвим. Пригожин заявив військовим, що поки йому «не видадуть» Шойгу і Герасимова, «вагнерівці» блокуватимуть Ростов і підуть на москву. Також він повідомив, що контролює військовий аеродром.

«Вагнерівці» рушили на Воронеж і далі, на москву, дорогою вони піддавалися атакам з повітря, зокрема на колону, яка їхала поміж цивільних автівок, скидали бомби. «Вагнерівці» у відповідь збили сім літальних апаратів: один літак, два бойових і решта транспортних вертольотів Мі-8, які використовувались для радіоелектронної боротьби. Щонайменше 15 російських солдат загинуло.

В російській столиці оголосили режим контртерористичної операції (КТО) та план «Крепость», почали барикадувати підступи до москви, подекуди підривали мости, аби унеможливити підхід ПВК «Вагнер». За даними флайтрадарів, з москви в цей час вилітали літаки російських еліт в бік Санкт-Петербургу, Валдаю, зокрема і борт президента.

Сам владімір путін довго відмовчувався, але, зрештою, виступив і у відеозверненні заявив, що Збройні сили росії отримали наказ ліквідувати «заколотників» і назвав події «ударом в спину». ФСБ росії порушила кримінальну справу проти Пригожина, пройшли обшуки у Вагнер-центрі в Петербурзі.

Зробивши сміливий і різкий марш-кидок у 800 км, «вагнерівці» не дійшли приблизно 200 км до столиці і зупинилися. Внаслідок внутрішніх перемовин ватажок ПВК «Вагнер» увечері 24 червня оголосив, що вони зупиня-

eprasa.pl d7e5d1ed4a

ються, бо не хочуть «проливання крові». «Ми розвертаємо свої колони і йдемо у зворотному напрямку в польові табори згідно з планом», – заявив Пригожин. «Вагнерівці» зняли оточення в Ростові і виїхали.

«Переговори тривали протягом усього дня. В результаті чого дійшли домовленостей про неприпустимість розв'язання кривавої бійні на території росії. Євген Пригожин прийняв пропозицію президента Білорусі Олександра Лукашенка про зупинку руху озброєних осіб компанії „Вагнер" на території росії та подальші кроки з деескалації напруги. На даний момент на столі – абсолютно вигідний і прийнятний варіант розв'язки ситуації, з гарантіями безпеки для бійців ПВК „Вагнер"», – заявили у пресслужбі Лукашенка.

Прессекретар президента рф Дмітрій Пєсков також повідомив, що кримінальну справу стосовно ватажка ПВК «Вагнер» закриють, а сам він «піде в Білорусь». Влада рф обіцяє не переслідувати тих «вагнерівців», які взяли участь у заколоті, враховуючи їхні фронтові заслуги. Частина бійців ПВК, яка спочатку відмовилася брати участь у поході Пригожина, підпише контракти з Міноборони.

Прихильники Пригожина відчули себе зрадженими. Так, наприклад, колишні ув'язнені, а тепер бійці «Шторму Z» розкритикували його. Вони записали відео, де заявили, що незадоволені тим, що ватажок «вагнерівців» зупинив свій «марш справедливості» у росії і йому це так не минеться.

Події викликали і занепокоєння в Польщі. Президент РП Анджей Дуда привів війська у бойову готовність, а після інформації про те, що Пригожин (можливо, не сам, а з «вагнерівцями») опиниться на території Білорусі, польська сторона заявила про можливу напругу на білоруському кордоні.

Висновки: розхитування влади в росії

Невдалий путч тривав лише добу, але наочно показав слабкість центральної влади в росії. Спочатку українські угрупування РДК та ЛСР, що складаються з росіян, безкарно переходили на територію росії з боку України і демонстрували, що кордон зовсім не «на замку». Тепер виявляється, можна зробити зухвалий марш-кидок і за один день «взяти» розгублену москву, не зустрічаючи реального опору. російські військові досить обмежено і з вичікуванням реагували на дії Пригожина. З'являлися навіть повідомлення, що його планували підтримати кілька військових частин регулярних військ російського Міноборони.

Існують різні версії і оцінки того, що відбулося. Хтось з експертів заявляє, що це була спланована акція, а її наслідками будуть кадрові перестановки, наприклад, зняття Шойгу, або те, що перекинуті в Білорусь «вагнерівці» нападуть на Київ із півночі. Інші пророкують, що влада росії, для якої це стало несподіванкою, ще щільніше «закрутить гайки» після спроби військового заколоту, а життю Пригожина і його «вагнерівців» загрожує небезпека. Але в будь-якому разі такий приклад може підштовхнути центри сили в росії до певних дій. Це може бути як початком періоду «смути», так і транзиту влади чи навіть громадянської війни.

«Сьогодні світ побачив, що господарі росії нічого не контролюють, – прокоментував останні події президент

Пригожин від'їжджає з Ростова ввечері 24 червня, росіяни радісно його вітають

України Володимир Зеленський. – Взагалі нічого. Просто повний хаос. Повна відсутність якоїсь передбачуваності. І це на російській території, яка нашпигована зброєю. Ми всі пам'ятаємо, як у 21-му році керівник росії погрожував світу. У нього були якісь там ультиматуми, якусь там силу він намагався показати. 22-й рік показав, що він переплутав – переплутав із силою свої ілюзії та брехню, якою його годують. Вони там, у кремлі, здатні піти на будь-який терор, здатні піти на будь-яку дурість, але вони не можуть забезпечити й відсотка необхідного контролю. І це вони – реальна проблема. За одну добу вони втратили кілька своїх міст-мільйонників і показали всім російським бандитам, найманцям, олігархам та будь-кому іншому, як це там легко – захоплювати російські міста та, ймовірно, арсенали зі зброєю».

Секретар РНБО України Олексій Данілов також зробив свої висновки:

«1. „Бунт" Пригожина – перший етап демонтажу путінської системи.

2. Пригожин є тільки частиною групи і частиною плану, верхівкою айсберга процесу дестабілізації.

3. На росії сформувалась група невдоволених – силовиків, чиновників і олігархічного капіталу, яка вважає дії путіна смертельно небезпечними для власних інтересів і свого існування, загрозою для рф.

4. Пригожинський ростовський марш-кидок – демонстрація серйозності намірів, можливостей, що існують, і створення умов для початку процесу владного транзиту – добровільного або примусового. Колони вагнерівців або інших структур можуть-таки дійти до „червоної площі".

5. У путіна залишилась єдина можливість порятунку – тотальна зачистка силового блоку, фізична ліквідація ПВК „Вагнер", демонстраційне покарання Пригожина (кувалда?), введення в країні воєнного стану і розгортання масових репресій. Чи спроможна виконати ці функції каральна машина імені Золотова-Бортникова, орієнтована на побиття хіпстерів, жінок та підлітків, – велике питання.

6. Справжня група російських майбутніх перемовників з Україною вже є, але поки залишається в тіні, втім не виключена участь у цьому процесі Лукашенка.

7. Режиму путіна „ножем в спину" нанесено, якщо не миттєво смертельний, але точно неминучий, хоча і відтерміновано в часі, удар.

P.S.

Але… все, що може на росії піти не за планом, піде не за планом, і „казус Пригожина" може запустити/запустив процеси з непередбачуваними наслідками. Відлік розпочато». ●

eprasa.pl d7e5d1ed4a

ІНТЕРВ'Ю

Аліна КУВАЛДІНА
Фото з архіву героя статті

«Це буде перший за багато поколінь українців досвід перемоги»

Павло Вишебаба – український військовий, екоактивіст, музикант та письменник. Його вірші стали стрімко набувати популярності після повномасштабного російського вторгнення, а нещодавно вийшов другий наклад поетичної книги військового «Тільки не пиши мені про війну». Нам вдалося поспілкуватися з Павлом, котрий вступив до лав 68-ї окремої єгерської бригади і зараз перебуває в зоні бойових дій, та розпитати його про досвід участі у війні, зміни в українській культурі, нову книгу та майбутню перемогу.

– Як участь в бойових діях вплинула на ваш особистий світогляд?

– Велике видно на відстані, під час процесу складно сказати. Але з основного, то я більше не роблю багато внутрішніх компромісів з совістю. Якщо мені не цікава розмова або я не бачу в ній змісту, я можу просто сказати про це людині спочатку. Я не хочу спілкуватися з друзями, в яких я розчарувався. Не хочу бути з людьми, які розчарували мене під час цієї війни. Якось більше світ стає таким досить чорно-білим. І коли ти очікуєш, що всі будуть вкладатися в перемогу, а це не так, коли у людини особистісне переважає над державними інтересами, я можу це зрозуміти, але спілкуватися з такими людьми я не хочу.

Ми зробили свій вибір. Інтереси України вищі за мої особисті, і доля України важливіша за мою особисту долю. І майбутнє наших дітей, нашої нації важливіше за кожну з наших особистих доль. От хто зробив для себе такий вибір, з тим мені по дорозі. З тими, хто продовжує варитися в якихось особистих дрібних речах, я просто перервав спілкування.

– Щодо спілкування. Один із ваших найвідоміших віршів починається словами «Тільки не пиши мені про війну». На вашу думку, які загалом теми цивільним краще підіймати з військовими і від розмов про що краще утриматися?

– Цей вірш адресований моїй доньці, їй було п'ять чи шість років, коли я це писав. Мені хотілося б захистити дітей від цієї теми максимально, щоб вона була для них меншою травмою, ніж могла би бути. Хоча ця війна в будь-якому разі буде травмою навіть на ті покоління, які ще не народилися. Як ми, люди, що не бачили Голодомору, все одно маємо цю національну травму.

Щодо спілкування з цивільними, то потрібно розуміти, що військові набувають тут різноманітного досвіду. Частина з нього досить болісна і травматична. Також часто навіть самими військовими цей досвід ще не встиг стати переосмисленим та поясненим. А цивільні інколи починають задавати питання, аби задовольнити свою цікавість: що там було, що ти відчував?

Наприклад, мого знайомого, котрий повернувся з полону, почали розпитувати про те, як його катували. Ну хіба можна таке питати? Тобто не лізьте в чужий досвід, якщо людина захоче розказати, вона розкаже. Не треба колупатися в рані, яка і так болить. Тому я думаю, що питання про те, що ти там робив та що ти там бачив, просто зайві. Має пройти час, хоча б 5-10 років, аби людина весь цей досвід розклала у себе по поличках і прийняла його. І це перестало бути раною, а стало просто шрамом, який не болісно натискати.

Тому я думаю, що головна порада в спілкуванні цивільного з військовим – не запитуйте про те, що відбувалося та як відбувалося. Розкажіть про себе, а якщо військовий захоче щось розказати – він це зробить.

– Як, на вашу думку, війна вплине на українську ментальність і українську культуру?

– Відповідь на це питання дуже залежить від того, коли ми переможемо і якою ціною. У будь-якому разі, по-перше, це буде, мабуть, один з перших за багато-багато поколінь українців досвід перемоги, великої перемоги. Такого у нас ще не було. Ми були, як правило, народом, який потерпає від різноманітного тиску. Тут терпець урвався, і зараз у нас з'явиться новий досвід. Ми відчуваємо його вже десь з 26-27 лютого, коли стало зрозуміло, що Київ не впаде, що ми стримаємо ворога. Люди вже почали відчувати себе переможцями.

Я бачу, що вони навіть зараз дивуються: чому ми ще не перемогли. Тобто ми вже настільки себе усвідомили переможцями, що, мені здається, навіть занадто. Багато людей зараз не розуміють, що перемога не прийде сама. Ми її здобудемо або ми її не здобудемо. Тобто її треба вигризати і треба буде вигризати. Ворог дуже сильний, і як би ми себе не відчували прекрасною нацією перемож-

eprasa.pl d7e5d1ed4a

ців і зневажали ворога, все одно ця перемога не дасться легко.

Ще одна зміна в тому, що ми перестали бути периферією Європи. Ми зараз зрозуміли, що у всього світу на слуху, і світ відкриває для себе Україну. І тут важливо, щоб Україна не закривалася у відповідь.

Ви питали про культуру. От якраз зараз світ дуже цікавиться українською культурою. І українська культура має йти назустріч цьому і показувати себе світу. Ті митці, які можуть зараз виїжджати, частина виїжджає. Треба показувати, пояснювати, демонструвати, які ми творчі, на що ми здатні, чого Україна може навчити світ. Нам треба відкритися назустріч цивілізованому світу, а не варитися в цьому котлі колишніх радянських республік, в інформаційному полі або навіть, я б сказав, в російськомовному інформаційному болоті. Нам потрібно виходити на інтернаціональний рівень, де кожна культура дає щось світовій культурі.

– В одному з ваших інтерв'ю ви говорили, що зараз працюєте над книжкою про так званий тихий героїзм військових. Можливо, зможете розповісти якусь із історій про такий героїзм?

– Я не хочу псувати інтригу, якщо розповідатиму – книгу не буде так цікаво читати. Хоча я зараз її відклав. Чим далі я пишу, тим далі розумію, що все ж таки вона дуже залежить від контексту, коли і якою ціною ми переможемо. І чи вдасться, і коли нам це вдасться – вийти на кордони 1991 року. Тобто тут є декілька альтернативних сценаріїв, і я думаю, що книга має бути написана вже після перемоги. Тому я поки що її відклав і почав працювати над другою збіркою поезії.

Бо, дійсно, книга матиме дуже різний настрій в залежності від того, якою ціною буде здобута перемога. Дуже багато всього ще може статися. Але я накопичую історії, накопичую сцени, продумую персонажів.

– Які альтернативні сценарії перемоги здаються вам найбільш правдоподібними?

– Це складне питання. Тобто для мене воно не складне, але, як показали мої попередні інтерв'ю, люди зараз не готові слухати різні варіанти розвитку подій. Я бачу, що люди в тилу переконані, що завтра, максимум – через тиждень, ми підемо контрнаступом і одразу переможемо. У мене немає такого переконання. Я розумію, що цю перемогу доведеться реально вигризати, і вона не буде легкою.

Я не знаю, як склалися такі настрої в тилу. Мені нещодавно дзвонила подруга-військова, яка поїхала на захід України, і каже, що вона шокована, бо там всі думають, що з тижня на тиждень буде перемога. Я не знаю, з чого люди це взяли. Тому я краще свою думку прибережу, аби їх не шокувати.

– Чим, на вашу думку, такі настрої можуть бути небезпечні?

– Це очевидно. Коли у тебе є очікування і вони не справджуються, ти отримуєш розчарування, зниження сил. Під час війни це називається зниження боєздатності. Я, коли йшов у військкомат 24 лютого, то одразу розумів, що це буде «вдовгу».

Коли люди побачили, що 2022 рік закінчується, а ще немає перемоги, то у багатьох почалося розчарування, роздратування, спад ефективності. Тому одразу треба себе налаштовувати, щоб бути готовими до того, що здобувати цю перемогу буде потрібно довго. Якщо нам вдасться зробити це раніше – прекрасно, це чудова новина. Але якщо це затягнеться, то в нас не буде розчарування. Тому треба економити свої ресурси: психологічні, фінансові, часові і так далі.

Мені здається, це більш ефективна модель поведінки в таких катастрофічних умовах, в яких ми перебуваємо. Готуватися до довгої планомірної боротьби. Коли ти собі придумаєш, що через тиждень вже будеш відпочивати на березі Криму, а цього не станеться, то можеш розчаруватися і подумати, що от, скільки ж це ще може тривати…

Коли в мене вийшло інтерв'ю, де я сказав, що якщо перемоги не буде завтра і якщо це буде тривати 7-8 років, ми все одно будемо здобувати перемогу, то багато людей це сприйняло негативно. Тобто – як таке можна казати, які 7-8 років?

Мені подруга зателефонувала, яка служить, і каже: «Так, навіть якщо це буде тривати 88 років, ми все одно будемо боротися за перемогу». Але це очевидно тут. Для мене, моїх друзів, побратимів, посестер. У нас немає варіанту скласти зброю і здатися, скільки б це не тривало. Звісно, ми хочемо швидкої перемоги, як і всі. Ми хочемо повернутися додому, ми хочемо мирного життя, але скільки б це не тривало, нам треба буде здобувати нашу перемогу.

– За яку Україну ви боретеся як військовий, поет, громадський активіст?

– Я думаю, що це країна вільних людей, як я собі її уявляю, за демократичними європейськими зразками. Це насамперед. А ще – Махатма Ганді казав, що той, хто по-справжньому любить свою країну і має державницьку позицію, той бачить не лише переваги і сильні сторони своєї країни, а бачить і слабкі. Мені здається, що я бачу і розумію слабкі сторони нашої держави. Це не означає, що за неї не треба боротися, просто це означає, що ми після перемоги будемо працювати над посиленням і покращенням всього, що є у нас в Україні.

Але основне – це наша унікальність як нації. Наша українська ідентичність, наша культура. Це все того варте. Українці – непересічна нація з дуже цікавими якостями, які сформувала в нас історія. І вона точно вартує того, щоб бути збереженою, вчитися, робити свій внесок в розвиток світової культури. ●

Тільки не пиши мені про війну,
розкажи, чи є біля тебе сад,
чи ти чуєш коників і цикад,
і чи повзають равлики по в'юну.

Як у тих далеких від нас краях,
називають люди своїх котів?
Те, чого найбільше би я хотів,
щоб не було суму в твоїх рядках.

Чи цвіте там вишня та абрикос?
І якщо подарують тобі букет,
не розказуй, як бігла ти від ракет,
розкажи, як добре нам тут жилось.

Запроси в Україну до нас гостей,
всіх, кого зустрінеш на чужині,
ми покажемо кожному по війні,
як ми вдячні за спокій своїх дітей.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Григорій СПОДАРИК

Волинь – це наша польсько-українська справа

Як сучасні українці та поляки сприймають події ІІ Світової війни й що змінилося після нападу росії на Україну– такі питання обговорили учасники дискусії, організованої у Варшаві Польським театром імені Арнольда Шифмана, Фондом «Осередок КАРТА», Фондом «Український дім» та Об'єднанням українців у Польщі.

Захід відбувся в межах циклу польсько-українських зустрічей «Спільні справи». Серед учасників були історики Ґжеґож Мотика, Рафал Внук, Ярослав Грицак, а також Світлана Олешко – директорка та режисерка театру «Арабески» з Харкова.

З відходом останніх свідків ІІ Світової війни пам'ять про цю трагедію почали «творити» різні установи. Це дає їм можливість прищепити бажане сприйняття, й такі процеси, як зауважив Рафал Внук, відбуваються в сучасній Польщі. Доказом цього є, зокрема, активне просування й героїзація «проклятих солдатів». Водночас пам'ять про війну ніколи не була однорідною. На Помор'ї статус «фольксдойче» (назва німецьких національних меншин у Європі напередодні та в роки ІІ Світової війни – прим. ред.) не означав автоматично, що хтось є німецьким колаборантом. Але така однозначна оцінка мала місце, наприклад, у центральних регіонах Польщі. У польській колективній свідомості загалом домінують почуття мучеництва, героїзму й упевненість у тому, що «ми стояли на правильному боці». «Це головні переконання поляків, які стосуються ІІ Світової війни», – наголосив Рафал Внук. Сильним є також почуття зради з боку західних держав.

Тим часом Ярослав Грицак зауважив, що на пам'яті українців позначилися «екстремальна амнезія й екстремальне насильство», тому що радянська влада «стирала» усі невигідні теми, з одного боку, а з іншого – Україною за короткий 15-літній період пройшло кілька хвиль величезних геноцидів – Голодомор, депортації поляків, українців, татар, Волинська трагедія тощо. Історик підкреслив, що в Україні ширша дискусія про історичну пам'ять уперше відбулася у 2003 році з нагоди роковин Волинської трагедії. Ярослав Грицак зазначив, що саме у зв'язку з цим оцінка подій з боку українців та поляків так відрізняється, й не варто очікувати спільних висновків найближчим часом. Вони можуть з'явитися в наступному або навіть другому поколінні. Однак різниця в поглядах не заважає українцям протягом багатьох років уважати поляків адвокатами своїх справ у Європі, на що вказують численні соціологічні опитування. «Не маємо примирення щодо Волині, але є загальне примирення між Польщею та Україною», – відзначив Ярослав Грицак. За його словами, існує також парадокс, який полягає в тому, що на початку XX ст. не лише поляки, але й кримські татари, були серед головних ворогів України. Зараз, у час російської агресії, вони перебувають серед головних союзників. Історик згадав також про Степана Бандеру, оцінка постаті якого розділяє не лише поляків й інші народи, але й самих українців. Однак протягом перших днів війни вдалося дійти консенсусу – зараз понад 60% українців уважають Степана Бандеру героєм. Не йдеться про те, що над Дніпром масово почали читати книжки та здобули нові знання на цю тему – просто війна все змінила. «Бандера був токсичним, але вже таким не є», – указує Ярослав Грицак, уточнюючи, що сьогодні українці цю постать не ототожнюють із Волинською трагедією чи геноцидом євреїв, а просто він став символом боротьби проти росії.

Сімейними рефлексіями поділилася Світлана Олешко. Вона харків'янка в п'ятому поколінні. Її дід був льотчиком у радянській армії, але ніколи в сім'ї не розповідав про події ІІ Світової війни. І тут, за словами харків'янки, спостерігаємо головну відмінність між тими часами й сьогоденням. «Тепер уже ніхто не буде мовчати, кожен злочин, як і героїзм, документують», – зауважила Світлана Олешко. Вона розповіла також про спробу десять років тому зробити спільну польсько-українську виставу про Волинську трагедію. Проєкт не вдався, бо сторони не змогли побудувати діалог. Для поляків у цій темі все було однозначно, для українців – навпаки. Режисерка звернула увагу, наприклад, на голоси митрополита Андрея Шептицького чи воєводи Генрика Юзевського, які закликали до припинення братовбивчого конфлікту. Згадала й лист отамана Тараса Бульби-Боровця до Степана Бандери, де польсько-українське протистояння названо абсурдом і злочином.

Про зміну оцінки польсько-українського конфлікту впродовж останніх 30 років говорив Ґжеґож Мотика. На його думку, до певної міри спрацював діалог, і тому можна говорити про успіх. Позитивні зміни полягають у тому, що між сторонами зменшився рівень недовіри та мислення стереотипами «поляк-пан» та «українець-різун». За 30 років сторони зрозуміли, що кожна має свою мартирологію й героїв. Ґжеґож Мотика підтвердив, що, дійсно, у випадку Волині залишається суперечка й відмінність оцінок. Водночас він зауважив, що після теперішньої війни в української сторони може виникнути бажання переконувати, що сусід надавав їй допомогу через хибну оцінку Волині, а не попри Волинь, як уважають поляки. За словами історика, діалог протягом останніх 30 років відбувався ще й тому, що між поляками та українцями існує відчуття спільноти, а також присутність спільного ворога. Діалог показав, що пріоритетом є успішне спільне майбутнє, але не забуваючи про минуле. Він також спостеріг, що ще до теперішньої війни історичний діалог значно скоротився – було закрито спільні комісії істориків, зокрема, щодо теми Волині. Ця пауза, на думку Ґжеґожа Мотики, як не парадоксально, дає усвідомлення про необхідність подальшої дискусії, бо лише вона зупинить втручання третьої сторони й поділи. «Волинь – це наша польсько-українська суперечка, і ми самі мусимо її розв'язати за таким столом, як зараз, і десятками інших, на полях, де проводитимуть ексгумації, могилах, богослужіннях та зустрічах», – говорив Ґжеґож Мотика.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Скріншот з відео

У дискусії з публікою Рафал Внук, підкреслюючи, що це його особиста думка, зауважив: тема Волині, широко розгорнута у 70-ті роковини цієї трагедії, дозволила полякам перейти з позиції злочинця до жертви, бо до цього часу в польському просторі широко існувала тема злочинів поляків проти євреїв у Єдвабному. Історик також зазначив, що на початку XXI ст. польсько-український конфлікт та Волинський злочин перестають бути локальною пам'яттю й стають колективною, а, отже, ці питання входять у головне річище польської історичної пам'яті. Рафал Внук наголосив, що історія в суспільному сприйнятті переважно стосується саме великих і трагічних подій. Тому в польській історичній пам'яті в центрі перебуває II Світова війна. І це відмінність порівняно з українцями, які з 2014 року «живуть в історії». Зі свого боку Ґжеґож Мотика підкреслив: після вибачень за злочини проти євреїв польські політичні еліти вирішили, що важко не говорити про 60 тисяч польських жертв на Волині. Водночас, на його думку, поляки сьогодні зрозуміли, що Степан Бандера потрібний українцям для боротьби з московською загрозою, яка, як бачимо, була реальною. Історик також розмірковує, чи після війни українці зрозуміють, що полякам у випадку Волині йдеться про вшанування пам'яті жертв, а не, наприклад, територіальні претензії.

Тим часом Ярослав Грицак підкреслив, що сучасна війна витиснула з українського простору російську мову чи пам'ятник Катерині II в Одесі. Разом із тим вона радикально звузила простір для російсько-українського історичного діалогу й одночасно дала можливість зробити його ширшим у випадку поляків та українців. Ярослав Грицак указав на ще одне явище – якщо українські ліберальні інтелектуали мають докори сумління у зв'язку з тим, що не воюють зі зброєю в руках або замало підтримують армію, то їхнім російським колегам крізь горло не проходять слова вибачення. Вони вважають, що це не їхня відповідальність, а путіна.

У підсумках дискусії зауважено, що українці, яких війна вигнала з дому та які знайшли прихисток у Польщі, уже назавжди залишаться «послами» добрих відносин між сусідами, й жодна політика цього не змінить. ●

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань. «Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавались як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.
Ціна 1 примірника з висилкою поштою **50,00 зл.**

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:
TYRSA Sp. zo.o.ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
email: **tyrsa@hot.pl** тел. **+48 |22| 679 95 47**
або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:
TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029
чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

ГРОМАДА

Анна ВІННИЦЬКА
Фото з архіву волонтерів

Солідарні з постраждалими Херсонщини

Масштаб трагедії на Херсонщині внаслідок підриву дамби Каховської ГЕС вражає весь світ. Затоплено понад три з половиною тисячі будинків у 48 населених пунктах, 14 з яких – на тимчасово окупованому Лівобережжі. На підконтрольній Україні території евакуйовано тисячі людей, більшість з них не повернеться вже у свій дім. Тому українці з Польщі, які мешкають на Помор'ї, зараз поспішають допомогти саме Херсонщині: першу машину з допомогою зі Щеціна до Херсона відправлено кілька днів тому.

– Нам вдалося зібрати чимало речей, які на сьогодні потрібні саме на Херсонщині. Частину допомоги ми надіслали до Клінічної обласної лікарні в Херсоні. Це всілякий розхідний матеріал: маски, рукавички, фартухи й засоби для дезінфекції – те, що зараз найбільш потрібно на підтопленій території. А інша частина допомоги пішла безпосередньо до людей, яких указали капелани. Це харчові та побутові продукти, зокрема засоби для дезінфекції, пральні порошки та різноманітна побутова хімія, – розповідає Іван Сирник, голова Щецінського відділу ОУП.

Щецін від 2014 року найбільш послідовно допомагає українським військовим та безпосередньо постраждалим, які проживають на територіях, звільнених від російської окупації. Зараз найбільше потрібна їжа швидкого приготування, засоби для дезінфекції та маскувальні сітки, які передають одразу на фронт. Крім того, у Щеціні завершено проєкт, в межах якого на допомогу біженцям було виділено 180 тисяч злотих. Він тривав від квітня до червня, а кошти надійшли в шістьох траншах, завдяки чому біженцям було надано харчову допомогу та побутову хімію. Ще один проєкт – «Українське серце Щеціна» – стосувався навчання з надання першої медичної допомоги, зокрема на випадок війни. Навчання пройшли 80 осіб. Також придбано манекени для навчання й дефібрилятор AED, яким зараз можуть користуватися всі мешканці міста.

Українським лікарням допомагає і Старґард. Днями з міста до Малинської міської лікарні в Житомирській області було відправлено фуру з медичними ліжками – 37 медичних ліжок із матрацами українцям передано з Бельгії. Раніше ліжка було доставлено до Лікарні інтенсивного лікування Боярської міської ради, що у Київській області. Це вже третя фура з ліжками, яка зі Старґарду поїхала в Україну. Усього буде передано близько 400 ліжок, для перевезення яких потрібно 12 фур. Павло Палчинський – голова гуртка ОУП у Старґарді – каже, що медичні ліжка також буде направлено до Дрогобича, де українці Старґарду співпрацюють із місцевими волонтерами. На сьогодні в Старґарді працюють два пункти допомоги: щосереди – у греко-католицькій церкві, а щоп'ятниці – у домівці ОУП.

Щеціняни допомагають

У місті також допомагають Україні, організовуючи аукціони. Прибуток від проданих картин, марок, монет чи інших подарованих ОУП речей передають на закупівлю необхідних продуктів для України. А на місці гурток ОУП опікується українськими військовими, які приїжджають на навчання на Дравський полігон – для військових придбано дрон та форми. Павло Палчинський щойно повернувся з Канади, де зібрав 1390 доларів на потреби України.

Продукти швидкого приготування й тривалого зберігання, корм для тварин, засоби від комарів, таблетки для очищення води, засоби особистої гігієни й вологі серветки, медикаменти (від тиску, серцеві, заспокійливі, сорбенти й при отруєннях), спальні мішки до кінця червня можна приносити до товариства «Майстерня» в Кошаліні. З початком липня зібрану допомогу буде передано до Херсона.

– Збірку ініціювали громадяни України, які не можуть стояти осторонь трагедії на Херсонщині. Саме вони дуже хотіли, аби ми відкрили цю допомогу в товаристві «Майстерня». Те, що ми збираємо, – це зараз найпотрібніші речі на затоплених територіях,– зазначає Дарія Антошко, голова товариства «Майстерня». Названі вище речі, що належать до списку найнеобхіднішого, можна приносити до товариства «Майстерня», розташованого на вулиці Niepodległości 24-26. Допомогу приймають у понеділок, середу та п'ятницю з 16:00 до 19:00.

Товариство «Майстерня» організовує теж уже четвертий благодійний аукціон (початок – 30 червня). Усі отримані з аукціону кошти передадуть волонтерці Ользі Соляр, яка постійно їздить із допомогою на фронт. Цього разу прибуток буде призначено на закупівлю медикаментів для поранених та корм для тварин, які залишилися без догляду. Варто нагадати, що за зібрані під час попередніх аукціонів кошти купили машину ГАЗ-66, яку зараз на передовій використовують наші воїни.

– Машина – це наша гордість, оскільки дає відчуття того, що ми теж боремося з російським окупантом. Саме такі моменти надихають до подальшої праці, – розповідає Дарія Антошко. З Ольгою Соляр також співпрацює Кошалінський відділ ОУП, який передає волонтерці необхідні воїнам речі.

За сухими фактами ховаються трагічні та болісні історії родин, які поряд із жахом воєнних подій зазнали ще й горя затоплення. Тому допомагаймо Україні, хто чим може. ●

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Валерія ГУРЖИЙ
Фото з інстаграм-сторінок

Чи є місце стендапу під час війни

Із самого початку повномасштабного вторгнення частина українських коміків казали, що не знають як жартувати і що треба змінювати професію, але згодом всім стали зрозумілі «червоні лінії» жартів у воєнні часи. Український стендап зараз активно розвивається, вдосконалюється та допомагає ЗСУ. Як змінився стендап з лютого 2022 року та які має перспективи у майбутньому, «Нашому слову» розповіла артоглядачка Лєна Чиченіна.

– Що було з українським стендапом на початку повномасштабного вторгнення?

– Спочатку у коміків була фрустрація, тому що багато з них не знали – як жартувати, думали навіть міняти професію, «тому що цей гумор нікому не потрібен зараз». Вони не знали, як працювати. Але потім потрошечки люди почали розуміти, що це потрібно, що гумор є терапією, тому стендапери почали виступати у бункерах та бомбосховищах. Це було дуже доречно, тому що люди якраз йшли в укриття.

У той час жарти були достатньо однотипними, потім стали більш різноманітними. Однаковими вони були, тому що всі переживали приблизно одне й те саме і жартували, відповідно, про те й саме.

– А про що жартували найбільше?

– Багато жартів було про те, як українці зустріли велику війну, – це добре заходило, люди хотіли ділитися цим і стендап-коміки почали розповідати про те, що близько всім.

Протягом кількох місяців було багато майже однакових жартів, наприклад, про Арестовича і його «два-три тижні», це обігрували як завгодно. Арестович був точковим жартом, тому що він продукував різні меми, які були впізнавані. Виступаючи на сцені, можна було сказати «два-три тижні» і всім було смішно, бо всі без пояснення розуміли, про що йдеться. (Олексій Арестович – з 2020-го по 2023-й працював радником Офісу президента України. На початку повномасштабного вторгнення дав заспокійливий прогноз, що війна закінчиться через два-три тижні. Після чого ця фраза стала складовою багатьох жартів – прим. авт.)

Також багато було жартів про росіян, коміки сильно на цьому фокусувалися. Тоді відомою стала фраза «й*на, б*ть, русня» від Насті Зухвалої. (Після цього виступу фраза стала дуже впізнаваною, її почали друкувати на одязі, посуді та сувенірах. Більше того, з такою назвою вийшла навіть книжка – прим. авт.)

– Якими є тенденції та труднощі стендапу воєнних часів?

– Одним з головних трендів став тотальний перехід коміків на українську мову. Були випадки, коли стендапери виходили, починали щось розповідати російською і їх «зашикували», тож вони мали переходити на українську або щось пояснювати.

Я думаю, що станом на зараз все ще триває цей пошук «червоних ліній». Постійно йдуть дискусії – про що можна жартувати, а про що ні. Деякі коміки навіть потрапляли через це у скандали. Стендап – це, в принципі, жанр, де коміки мають ходити по лезу, жартувати на межі, це часто жарти нетолерантні, можуть бути грубі, тому важко ці «червоні лінії» не перейти. Бо ці лінії, вони не були окреслені, і завдяки скандалам, можливо, ми почали їх намацувати, але це і надалі залишається досить суб'єктивною історією.

Взагалі, гумор – це суб'єктивно, комусь смішне одне, іншому – інше. А зараз в кожної людини ще й є свої травми. Тож, якщо для однієї людини абсолютно нормально говорити про смерть і жартувати над тим, як ти сам можеш померти, то для іншого – це тема-табу, люди не хочуть про це говорити. Тим паче досвід у всіх дуже різний, кожен пережив щось своє і в кожного є власні тригери (події, що викликають у людини з травматичним досвідом раптове повторне переживання психологічної травми – прим. ред.).

Протягом цього року я бачу певний пошук, все більшу різноманітність у жартах, більшу сміливість. Коміки вже відчули свою аудиторію і наперед розуміють, які жарти заходять, а які ні. Тому у нас вже вимальовується якась традиція стендапу, тому що у нас її або не було, або вона була перервана, тому треба це відновлювати. І зараз цей процес якраз відбувається.

15.

Антон Тимошенко

Настя Зухвала

Василь Байдак

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Костянтина Малицька – будителька українського духу

Ім'я цієї непересічної особистості, на жаль, практично невідоме для широкого загалу, а от її внесок у культурно-освітній процес важко переоцінити. Що ж відомо нам про Костянтину Малицьку, або Чайку Дністрову, чи Віру Лебедову? Люди старшого покоління, яке виросло під звуки Українського радіо, звичайно, пригадають перші рядки пісні «Чом, чом, чом, земле моя». Цю патріотичну пісню співали ще за Австрії, потім за Польщі. Ім'я авторки слів – Костянтини Малицької, письменниці, поетеси, педагогині, просвітниці – було за радянських часів під забороною. Вона належала до тих світочів буремних 1900-х, які мали непохитний патріотичний шляхетний гарт і вміння філігранно різьбити характери молодшого та старшого поколінь, демонструючи власним прикладом справжній український дух. Костянтина Малицька написала близько 50 літературних творів. Серед них – оповідання, поезія, публіцистика, дидактичні посібники, п'єси. Найбільш відома вона як авторка творів для дітей і про дітей, педагогиня-новаторка – знавчиня дитячих душ.

Народилася майбутня просвітниця 30 травня 1872 року у селі Кропивник (нині Калуського району Івано-Франківської області) у сім'ї греко-католицького священника о. Івана. Батька Костянтина втратила рано, її освітою займалася мама, Олена Малицька, яка сама походила з родини священників і була громадською діячкою. Вона підготувала доньку до вступу у Львівську державну семінарію, яку Костянтина успішно закінчила 1892 року.

Перші кроки у літературу

Саме під час навчання в семінарії дівчина починає робити свої перші поетичні кроки, друкуючись у дитячому журналі «Дзвінок». Свої знання доповнювала, поринаючи у неозорий світ книг, – відвідувала бібліотеку катедри св. Юра у Львові. Світогляд майбутньої педагогині та письменниці формувався під впливом національно-демократичних поглядів Тараса Шевченка, Маркіяна Шашкевича, Івана Франка, Ольги Кобилянської. Здобувши педагогічну освіту, Костянтина повертається до Станіславова (колишня назва Івано-Франківська – прим. ред.), де працює вчителькою упродовж 11 років. Вже тоді почав яскраво виявлятися організаторський та педагогічний хист молодої сподвижниці. Починаючи з 1896 року, вчителювала у Галичі, завзято гуртувала навколо себе українців, небайдужих до знань, заснувала читальню «Просвіта», була активісткою церковного хору. Розгорнула громадсько-культурну, просвітницьку й публіцистичну діяльність. Була організаторкою та активною учасницею освітянських віче, де піднімалися питання про неналежне, інколи навіть жалюгідне становище вчителів, про актуальність створення організації, яка б координувала і захищала їхню діяльність. На одному з таких заходів був присутній Іван Франко, якого дуже тепло зустріли освітяни.

Подвижницька діяльність і заслання

Зрештою, така прогресивність Малицької виявилася не до вподоби шкільним чиновникам, і в 1903 році вчительку переводять на нове місце праці – до глухого і далекого села на заході України. Однак Малицькій вдалося отримати посаду в народній школі біля Чернівців. Так розпочався буковинський період життя молодої вчительки. Тут вона стала однією із засновниць «Жіночої громади Буковини». Тривалий час у відділі цієї організації була секретарем, також працювала в педагогічних товариствах «Рідна школа», «Крайове товариство охорони дітей і опіки над молоддю». 1904 року Костянтина Малицька написала вірш «Чом, чом, чом, земле моя», покладений на музику композитором Денисом Січинським. Ця пісня швидко стала популярною, на ній виховувалось не одне покоління українських дітей, бо саме до них зверталася поетеса. З цією піснею її учні ставали січовими стрільцями. 1906 року на запрошення українського педагогічного товариства у Львові Малицька прибула викладати до приватної дівочої школи імені Тараса Шевченка (заснована у 1898 році), якою керувала знана у Галичині педагогиня Марія Білецька. Тут Малицька викладала рідну мову, природознавство, педагогіку, геометрію, фізику.

1912 року спільно з Марією Білецькою вони започаткували фонд «На потреби України», що був матеріальною допомогою для Українських січових стрільців. Воєнна кампанія та участь у ній нової української військової формації УСС надихнула Костянтину Малицьку на написання патріотичних пісень, які миттєво поширювалися поміж «січовиків»: «Повставали козаченьки» (вояки

eprasa.pl d7e5d1ed4a

виконували її на давній козацький мотив), «У Січі, у Січі гуртуймось, брати», «Січ у поході», «В Січ вставай», «Вгору прапор», «Марш соколів» та інші. В цих віршах-піснях поетеса закликала підніматися на боротьбу. Коли російські війська окупували Галичину, вона не встигла виїхати з прифронтової смуги й була захоплена царськими посіпаками, які довго не панькалися з українською вчителькою та вже відомою поетесою – миттєво випровадили її подалі від українських теренів. 1915 року її було виселено російською окупаційною владою до Красноярська, де невтомна патріотка об'єднала численних переселенців навколо спільної першооснови – української мови. Вона стала першою вчителькою української школи імені Івана Котляревського.

Незламність духу педагогині-новаторки

Після п'ятирічного перебування Малицької в далекому і холодному Сибіру доля усміхнулася їй – вона повернулася до Галичини. У Львові відразу долучилася до громадської діяльності, ніби хотіла надолужити вкрадені засланням роки. 1934 року стала ініціаторкою проведення шкільного тестування, розробила понад 500 тестів для визначення в учнів ступеня концентрації їхньої уваги, абстрактного мислення, зорової та вербальної пам'яті, вміння орієнтуватися в просторі. На той момент це були справді новаторські методики, оскільки Костянтина Малицька піднесла освіту на рівень одного з основних чинників українського націєтворення, наголошувала на створенні умов для самореалізації дитини в школі, тобто бачила в кожному учні самобутню індивідуальність, а не виховувала лише покірних і слухняних. На практичних уроках педагогиня організовувала жваві дискусії з учнями, таким чином розвиваючи здатність до наукового пізнання, критичного мислення, творчих здібностей. Найвищою цінністю у вихованні вважала любов до людей, духовно-моральні якості, гуманність.

Костянтина Малицька увійшла в історію української літератури як неперевершена майстриня дитячого оповідального жанру – переважно невеликих за обсягом етюдів, художніх нарисів, оповідань. У дитячих творах авторка акумулювала свій практичний досвід педагогині, життєві спостереження. Ніколи не ставила учня нижче за вчителя – спілкування мало відбуватися тільки на основі взаємоповаги і тактовності.

Творчий доробок авторки складається з оповідань, поезії, публіцистики, зокрема це: «Малі герої», «Задля рідного слова», «Малий гуцулик», «Мати», «Найменший», у яких прищеплювала любов до рідного слова й літератури, національно-патріотичні почуття та християнсько-моральні чесноти. Друкувала свої твори в журналах «Молода Україна», «Світ дитини», «Зоря», альманахах «Нова хата», «Учитель», «Жіноча доля», сатиричному часописі «Комар» та інших виданнях. Працювала в різних педагогічних товариствах – «Просвіта», «Рідна школа», «Крайове товариство охорони дітей та опіки над молоддю». 1937 року завершила свою вчительську діяльність, пропрацювавши у школі 45 років. Тодішня влада не дозволила їй займатися далі педагогічною роботою. Тож із 1939 року працювала старшою бібліографинею Наукової бібліотеки ім. Василя Стефаника. Свої вірші Костянтина Малицька присвячувала Шевченку, Франку, Стефанику, Кобринській.

Померла Костянтина Малицька у Львові 17 березня 1947 року, похована на Личаківському кладовищі. Тож повертаймо з небуття у наше сьогодення імена незаслужено забутих українських героїнь, які в умовах облудливої і безбожної системи боролися на своєму фронті – виховували порядних, національно свідомих, духовно незламних... Костянтину Малицьку сміливо можна назвати «будителькою духу», оскільки ця жінка пожертвувала власним спокоєм і благополуччям заради збереження і зміцнення українського характеру, культури, національної непохитності. ●

Продовження з 13 сторінки

– Які є найпопулярніші українські коміки та їхні спеціалізації?

– Зараз до найвідоміших українських стендаперів можна віднести: Настю Зухвалу, Антона Тимошенка, Лєру Мандзюк, Василя Байдака, Сергія Чиркова, Сергія Ліпка. Вони й до вторгнення мали власний стиль та були впізнаваними, а після ще більше познаходили свої ніші.

Так, Антон Тимошенко спеціалізується на політиці, жартує про політиків. Чирков – створює чудові сценарії. Його порівнюють із голівудським режисером Крістофером Ноланом, бо в нього такі сценарії багатошарові, і він добре вплітає певні моменти, постійно їх повторюючи і поглиблюючи. Глядачі відчувають занурення під час його виступів, й одні й ті самі фрази сприймаються по-різному.

– На яких вони виступають майданчиках?

– На початку коміки виступали десь у маленьких клубах, а зараз вони запросто збирають Жовтневий (Жовтневий палац – колишня назва Міжнародного центру культури і мистецтв, розташованого біля Майдану Незалежності у Києві – прим. авт.). Також вони стабільно на своїх виступах збирають гроші на допомогу ЗСУ.

– Чи є вплив російського та світового стендапу на український?

– Наш інформаційний простір був перевантажений російським стендапом і раніше він серйозно впливав на українських коміків. Когось вони, можливо, наслідували. Також у нас в українському гуморі була проблема певний час – багато КВНу («Клуб весёлых и находчивых», радянська і пострадянська гумористична програма – прим. ред.), у нас на телебаченні майже всі гумористичні шоу були схожими на КВН.

Зараз через популярність «Нетфліксу» в Україні, де є цілий розділ із коміками, люди, які раніше стендапу не знали, почали цікавитися не лише нашими коміками, а й світовими. Думаю, що у нас ця галузь буде добре розвиватися і буде розвиватися по-своєму. Хоча є люди, які скептично налаштовані щодо українських коміків, особливо після скандалів. Але наразі можна із впевненістю сказати, що наші топові коміки стежать за світовими традиціями і розвиваються достатньо швидко. За рік-три ми побачимо вже зовсім іншу картину. ●

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Андрий КСЕНИЧ

Дорогы Краяне

Писал єм, же покажу як Володимир Хиляк старал ся писати порядні по-лемківскы и як ся то вписувало в його язычіє. В якысій мірі покаже нам то також, як бесідували Лемкы колиси, тай можеме порівнати то з тым, як наша бесіда выглядат гнеска. Не дам рады тепер, так думам, одповісти шырше, чом пішол він в сторону пантеличеня нашой бесіды тай ужывал тоту, в його розуміню, «літературну». Можна підозрівати, же може здавала ся она толди Єґомосьцьови з Бортного барже зрозуміла для шыршого кола чытачів. Вышло то на зле и на добре. На зле, бо не найліпше розуміли то Руснакы, свої люде, а на добре, хоц лем кус и ци фактычні, же прочытали Хиляка аж в росиї. Нашол ся там царский критык, Александр Пипін, якый зарахувал го до «российскых письменників». Не знам ци наш Єґомосьць довідали ся о тім ци ні, тай ци мали з того даку корыст. Не заховала ся кореспонденция, доступны сут лем три ци штырі листы, якы заховали ся в бібліотеці ім. Василя Стефаника во Львові. Там єм іх колиси віділ. Ци сут доступны інде дакы ищы и ци єст іх більше? Одтамаль мам кус відомости, тай міг єм тіж дашто сксерувати и самому записати. Може треба бы, як ся успокоїт ситуация в Украіні, позазерати там по архівах, а також в селі, в церкви в Літині, де він коротко перед смертьом правил ищы службы.

А тепер покажу на прикладі маленького вытинка тексту *Лемківский гумор* (в ориґіналі заголовок є кус іншый) як выглядат Хилякове писаня. Цілий материял є цікавий, бо вказує наш характер, а може менталітет, але то тема на пізніще. Кусок иде так: «Заваруй (сохрани) Боже от Мушинского права, от Тылицкого пива, от Ропской танечницы и от Чертижнянского гудака (музыканта). То сут четыре нужды по воображенію Лемка». Дале пробує Автор пояснити чом так думают Руснаки. Не буду того коментувал, бо маме ту юж конкретний доказ пантеличеня. Незрозумілы, як бы ся здавало, нашы слова сут пояснены, а текст кєруваний до чытача иде «літературном мовом». Жебы переконати чытача, же Хиляк воліл бы писати «народным языком», наведу такый кусок чысто лемківский. Чом він ся ту появлят? – а то зато, же Автор впроваджат тзв. мову безпосередню, яка иде од героя тексту. Не інґерує він ту, не втручат ся до бесіды даной літературной постаті: «Но, но! Предцай я не такій глупий, чтобы им по под сам нос хреном терти; аж як єм был далеко за мЂ(і)стом втоді я им набесідовал и наклял што лем на языку и сердці накипіло: и бачите, полекшало на душЂ (і)!..» Маме ту чысту нашу бесіду, а навет елементи літературной украіньской! Записал єм ту два раз старе «Ѣ» (і), але решту запису з тамтого часу поминул єм. В пару місцях той цитаты гнеска записали бы-зме слово кус інакше, але шануйме ту авторский ориґінал.

Зазначил єм юж, же Хиляк розуміл проблему плутанины з языком, але не одважыл ся зорвати з язычієм, бо в нім друкували ся ґазеты, книжки в Галичыні. Треба было почекати, жебы з приходом Івана Франка, Василя Стефаника и іншых письменників переважыла норма літературного языка з його західньоукраіньском специфіком, котра не нарушала загальной літературной нормы. Пригадам ищы, не жебы оправдувати Хиляка, але показати, же не лем він мусіл достосувати ся до ситуациї. Такы літературны корифеї як Тарас Шевченко тіж писали не лем по-украіньскы. Хотіл поет, жебы чытала го шырша публика, зато свої оповіданя друкувал в «московскім наречію», хоц іх темы и дух были чысто украіньскы. Знаме тіж, же Микола Гоголь, котрий зачарувал вшыткых своїма *Вечорами близ Диканьки*, якы з духа, фактів, темы і в значній мірі языка, взяты были з околиц Полтавы, друкувал іх по-российскы.

Показує нам тіж Автор, крім наведених юж ту фактів, же барз му залежало на порядній бесіді. Дам ту лем єден приклад, а даколи зверну ся до «Шыбеничного верха», жебы показати то шырше и барже детально. Приведу ту кусок з «Юмору у Лемков» (так стоіт в ориґіналі), котрий актуальний остає до гнеска, бо показує, же нашы дідове, хоц жыли бідно, то потрафили ся тішыти и барз любили посьміяти ся. Видно то хоц бы на прикладі того як односили ся до сусідів, з котрых потрафили кєпкувати, тай не ображали ся, коли тамты жартували з них. Хиляк пише: «Ниґде може русскій язык такым отмінам в выговорі не подпадаєт, як в Лемковині. Юмор народный так их характеризуєт: Над Попрадом (собственно в селах Зубрик, Жеґестов и угро-русских: Меджебродье и Сулим говорять твердо: Пышов, побыв, высыпав на пыд, а там быв кыт; противно (на відворот) в селах смежных с Поляками, іменно Лабовой, Маціевой и Королевой бесідуют надмірно мягко: «Як когуты запілі, тато ся сбуділі, с постелі всталі, палічку взялі, аллілюя заспівалі, и на ярмарок пошлі». В Угрині смежном *(сусідуючым)* с Лабовою вмісто «л» выговорюют безъизятно *(все)* «в». „Сердце украинскоє да радуется, когда зачует: «Боліва ю говова, же зерно не мовова бо в зерні быва повова. (боліла, голова, молола, была, голова)".

Пару раз юж єм повідал, же польскє сусідство псувало нам бесіду, але так діє ся всяди по сьвіті. Нам остає лем сьвідомо выстерігати ся такых вкраплінь. Хиляк вродил ся в Верхомлі Великій, село сусідувало з польскыма, але в нього того «іканя» в писаню неє. Най бы іншы Лемкы, якы колиси жыли поруч з Поляками, взяли приклад з нього. Дивує мене, же тепер, коли жыєме так перемішаны медже собом, не вшыткы молоды люде позбывают ся старых привычок. Знаме преціж (в Хиляка было «предцай») приповідку: «Слухай ухом а не...».

Може ищы такє поясніня. Хиляк не ужывал гнешнього украіньского «є». Він вставлял переважні «е», так, як то є в российскій орфоепії, де тоту букву читают як «є». Але зато маме «говорят и бесідуют» тай ищы наше тверде «ы». Стоіт в нього российскє «именно, смежно ци здесь», але переважают такы выслови як в селянина з Мохначки - «полекшало на души», и єст іх більше ніж российскых. ●

ОГОЛОШЕННЯ

Поляни коло Ґрибова чекают!

17.07.2023 р. о год. 17.00 посьвячиня одновеного, в 100 річницю поставліня, парохіяльного креста на новим цмонтери і панахида за гмерлих полянян.
Запрашаме взяти участ.

М. Трохановскі і М. Шафран

eprasa.pl d7e5d1ed4a

РЕЦЕНЗІЇ

«Słownik wyrazów ratujących życie». Pod red. Michała Palucha. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2023. – 738 s.

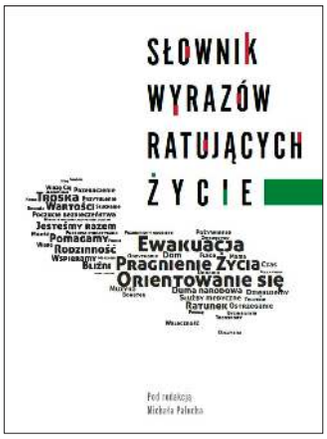

Проф. Боґуслав СЛІВЕРСЬКИЙ,
Лодзький університет, Польща

Переклад з польської – проф. Микола ЛЕСЮК,
Прикарпатський національний університет
ім. В. Стефаника, Україна

Нехай від «Словника» почнеться революція людських сердець

Якщо прийняти тезу літературознавця Міхала Русінека, що від мови починається кожна революція, то її ініціювала не співачка Sanah, а д-р Міхал Палюх, який зумів упродовж кількох місяців знайти й згуртувати прекрасних авторів – педагогів, психологів, істориків, культурологів, філософів, політологів, медичних рятувальників, військових офіцерів і мовознавців, – щоб вони, вражені драматизмом війни в Україні, поділилися своїми роздумами, багатством власних думок і відчуттів, створивши спільно «Словник рятівних висловів». Тим часом як Sanah, кумир молоді, намагається представити міф романтизму в новій художній формі, ми разом із Міхалом Палюхом впевнені, що йому потрібно надати ще іншої якості.

Надходить час змінити мову та вислови також у системі освіти, виховання, психотерапії. Саме ці нові напрями й було охоплено авторами «Словника». Книжку можна знайти у вільному доступі, тому не рецензую її як автор частини вміщених там досліджень. Переконаний, що поява такої кількості матеріалів і видання цієї важливої сьогодні публікації є шансом змінити не тільки суспільні, інтрапсихічні, але й інституційно-освітні відносини.

Редактор книги пише в передмові: «Читачу, скажи у своїй країні, так, як ми робимо це в Польщі й в Україні, що ми писали цю книжку, бувши вірними силі слова, вірними тим, хто хотів його висловити, як і тим, хто мусив мовчати. Ми знаємо цей стан тіла й духу, що паралізує, коли внаслідок пережитого насилля чи від самого вигляду постраждалих осіб, а особливо матерів і дітей, відбирає людині мову. Так сталося 24 лютого 2022 року – не вистачало нам слів, щоб висловити те, що побачили ми й чого зазнали – на наших очах – жертви російської агресії в Україні. (…)

У доброму слові, у слові, що рятує життя, дрімає якась таємниця й одночасно якийсь вимір правди про людину та її людяність. Важливо, щоб прозвучало твердження, що ми не шукаємо для когось помсти, але хочемо помститися за задане нам усім насилля, спотворення реальності й позбавлення голосу. Це звучить парадоксально, але в близькій нам християнській і глибоко моральній сентенції „Зло добром перемагай" міститься якась таємнича форма прощення не так за заподіяне зло, як злу самому в собі» (с. 11).

Важливо, що гроно авторів цієї книги об'єднано ДОБРОЮ силою проти сили ЗЛА, якої зазнає українське суспільство в злочинній війні росії проти суверенної країни. Це також НАША ВІЙНА. ВІЙНА ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПЕРЕЛОМУ.

Видається, що йдеться не лише про Україну, але й також про повернення імперіалістичною росією втраченого домінування в цій частині світу. Україна захищає, отже, не тільки власну ідентичність, суверенітет, але й перебирає на себе тягар і пов'язану з цим драму втрат людського життя як у військовій, так і в суспільній, загальній сферах.

Мільйони, переважно жінки – громадянки України, покинули свою вітчизну, щоб рятувати людське життя, але водночас і власну історію, культуру, національну ідентичність. Ця публікація – не дослідження міжнародних взаємин, геополітики чи парамілітарної просвіти, а подарунок польських та українських гуманістів як «свідчення благородної боротьби й гідного зіставлення з трагізмом власної та чужої долі. Ми в Польщі знаємо, чим це загрожує, коли в межах повоєнної впорядкованості світу людей, та навіть цілі суспільства, позбавляють можливості висловитися про людяність, а також сенс страждання й пробачення.

Воєнна травма, пробуджена не тільки сімейними спогадами, але й картинами зла та звірств, зображеними в медіа, пронизує покоління. Не припускаймося цієї помилки історії, не насичуймося тільки словами злочину та жорстокості, образи, жалю й відчуття несправедливості. Ми не хочемо в черговий раз міряти власну свободу відчуттям безпомічності в ставленні до пізніших суспільних девіацій, психічних дефіцитів, морального нігілізму та пораженства, які перешкоджають народженню живодайної педагогічної думки. Бо народ, який замовк у безпомічності на покоління, вимагає суспільного глибокого зцілення, і, можливо, саме те, як ми поводимося й чим займаємося, є проявом форми аутотерапії» (с. 12).

Рецензована монографія розворушить наші емоції фактами, ілюстраціями, фотографіями зі зруйнованих, розбомблених агресором українських міст і сіл, але разом з тим вона є накопичувачем надії людських сердець та помислів про те, що «слова не тільки можуть урятувати життя, але насамперед рятують психічне й емоційне здоров'я наступних поколінь, перед якими постане багато викликів екзистенціальної природи. Найважливіші з них – це збереження життєвої сили, готовності й здатності до конструктивного подолання воєнних травм, переживання суму та з часом піднесення на рівень етичної мудрості, яка дає змогу спроби найвищої міри, котрою буде призупинення логіки відплати. Саме від цього будуть залежати долі міжлюдських і міжнародних зв'язків на багато поколінь» (с. 20).

18.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Зміст книжки має суто педагогічний характер. Згідно з буквою духу нашої науки ми не мали наміру чекати на продовження й примноження жорстоких подій в Україні, але бачили вже глибоко закорінені травми переселенців та їхніх дітей. Ми розуміли, як важливо саме тепер поділитися позитивною педагогікою з тими, котрі втратили у своєму житті багато, але не власне єство, особисту гідність і душу, яка виривається до раю.

Ми адресуємо цю книжку насамперед тим, хто перебуває в еміграції, зокрема в Польщі: до українських опікунів дітей, педагогів, вихователів, батьків, а також журналістів, працівників засобів масової інформації, – щоб вони побачили, якими важливими саме в цей час є не тільки жести, надання простору й місця для проживання, його продовження, але й слова, котрі дозволяють прочитання «тут і тепер», а, отже, і того, що може відбутися «там і завтра/колись».

Як пише редактор книги, надзвичайно важливо «звертати особливу увагу на слова, глибоке значення яких затерлося силою звичних взаємодій і – потрібно в цьому зізнатися – відсутністю належного визнання протягом останніх десятиліть їхньої важливості» (с. 23).

Праця над цим «Словником» тривала паралельно з багатьма ініціативами у наукових осередках, що надавали допомогу Україні та її громадянам. Міхал Палюх звернувся до директорів шкіл у Польщі, а також до польських та українських педагогів і журналістів з проханням надсилати свідчення, слова, фрази, малюнки або знімки, які ілюструють вислови, що рятують життя, особливо важливі саме з огляду на війну, котра точиться в Україні. Ця ініціатива зацікавила багатьох, бо надійшло понад 900 таких відгуків.

Запропонований Міхалом Палюхом редакційний комітет «Словника», який проводив свої засідання дистанційно, виробив прозору концепцію книги й прийняв незвичайно скрупульозний темп робіт над його змістом. У нас було мало часу, тому кожен відклав усі інші справи, щоб присвятити себе саме цьому завданню – ми усвідомлювали, що відтягування часу, витрачання його на заняття власною роботою унеможливить видання «Словника».

Так постало 45 есе, виконаних у різній наративній стилістиці (від загальної, науково-популярної до наукової). Було сформульовано 33 ключові поняття, які в певному сенсі є репрезентативними для всіх майже 900 заявлених до редакції висловів. Ці поняття вписано на вісь – від тих, які найбільш придатні до відносно об'єктивного опису, до термінів, наповнених суб'єктивізмом, так само як по-різному і ми сприймаємо певні явища.

Точиться повномасштабна війна, трагедію якої ми вже понад рік переживаємо разом із громадянами України. Потрібно робити все, що тільки можливо, щоб підтримувати людей, уражених воєнною драмою, щоб розледащілому, розманіженому поколінню, захищеному під крилами «батьків-гелікоптерів» («Helikopetereltern», як кажуть про занадто турботливих батьків – прим. ред.), дати усвідомити врешті, що відбуваються зміни, які несуть із собою неймовірні, непередбачені ще виклики.

Не варто сподіватися, що можливо повернутися до часів перед 24 лютим 2022 року! Ні. To se už nevráti! (Це вже не повернеться!), як кажуть чехи. Панта рей («усе тече» – прим. ред.). Sanah, зрештою, співає слова Віслави Шимборської «Nic dwa razy» («Ніщо двічі не трапляється»), і її пісня має вже кількадесят мільйонів переглядів на ютубі.

Понад рік тому настав край бінарного світу Схід – Захід (рекомендую почитати інтерв'ю чи коментарі Романа Кузняра, Богдана Ґуральчика, Кшиштофа Найджіка, а, може, незабаром Андрія Парайша). Час готуватися вже не до війни, бо вона триває, а до захисту того, що ще залишилося нинішнім поколінням, щоб вони могли вижити й відшукати для себе місце у світі цілком нових геополітичних поділів.

Не повернеться вже Польща часів Єжи Бузека чи Дональда Туска, так само як не буде умовного спокою в Польщі за наступного уряду. Ще відвертають увагу суспільства від ключових загроз польської державності конфлікти світоглядної природи, скандали, зловживання політиків, штучний інтелект, злочини, екологічні катастрофи тощо, але не можемо наївно сподіватися, що буде можливим повернення до спокійного минулого, до часів добробуту й розміреного ритму життя.

Зацікавлені особи можуть завантажити книжку з наукового сайту редактора Міхала Палюха, який також уклав індекс ключових понять. Одночасно я хотів би висловити слова вдячності Міністерству освіти й науки Польщі та керівництву Університету кардинала Стефана Вишинського у Варшаві за фінансову й організаційну підтримку цього проєкту. Друкована версія видана Видавництвом «Імпульс» у Кракові та передана раднику Посольства України Віталієві Білому, якому ми повідомили про наш намір раніше, коли він отримував книгу «Уроки миру в (після)воєнний час». Підтримує нас у цій справі й Франтішек Шльосек, член Національної академії педагогічних наук України.

Творців колективних наукових та освітніх праць, а також членів міждисциплінарних авторських колективів повинна зацікавити детальна методологія досягнення остаточної, тобто логічної, структури всього нашого задуму.

P.S. Проєкт не передбачав друкування паперових примірників, але завдяки підтримці Видавництва «Імпульс» у домовленості з Видавництвом Університету кардинала Стефана Вишинського можна зробити замовлення на купівлю прекрасно виданого примірника книжки. Замовлення просимо надсилати на електронну адресу impuls@impulsoficyna. ●

ОГОЛОШЕННЯ

СПРОСТУВАННЯ

Товариство «Вербицька земля» просить спростувати помилку.
У «Нашому слові» № 25 від 25 червня 2023 року подано вплату Галини і Івана Смиків – 20 злотих, а повинно бути «Галина і Іван Смики – 200 злотих».
Товариство «Вербицька земля» дуже перепрошує за помилку Галину та Івана Смиків.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

ВІДІЙШЛИ

Ділимося сумною й болісною звісткою з рідними та знайомими, що в суботу, 17 червня 2023 року, у шпиталі St. Joseph's у Торонто відійшла у вічність на 87-му році життя бл. п. Марія Мелех (з дому Іванюра), народжена в Журавцях біля Любичі-Королівської, тоді у Львівській області України, а зараз Польщі, Люблінське воєводство.

До 1947 року, у непевні воєнні часи, жила з батьками Лукашем і Юлією та братом Зеноном у Журавцях.

У 1947 році під час акції «Вісла» Марію з родиною, як і все село, депортовано на «відзискані землі» – Мазури у північно-східній Польщі. Родина потрапила в знищену місцевість Венґожево, Вармінсько-Мазурського воєводства, де Марія почала нове життя. Закінчила початкову школу, потім – середню, а, склавши матуру, почала працювати в тій же середній школі вчителькою фізкультури. Одночасно розпочала заочне навчання в Академії фізкультури у Варшаві, яку закінчила з дипломом магістра.

Коли навчалася у Варшаві, стала частиною групи українських студентів при українській греко-католицькій церкві о. василіян на вул. Мйодовій, де познайомилася зі своїм судженим – Володимиром. Одружившись у 1961 році, молодята оселились у Варшаві, де згодом Бог благословив їх чотирма донями. Марія надалі вчителювала, закінчила факультет філології та виховувала дітей.

Коли в 1979 році чоловік і дві доні переїхали до Канади, Марія сама виховувала двох інших дітей, піклувалася про дім та працювала в початковій школі.

У 1982 році виїхала з дітьми до Канади в межах програми возз'єднання розділених родин. Оселилася з родиною в Торонто в сестри чоловіка – Марії Шологон. Тут влаштувалася на роботу вчительки в Українській школі при кафедральному соборі Св. Йосафата, де розкривала красу української мови й культури для багатьох дітей. У кафедральній школі працювала від 1982-го до 2003-го, після чого вийшла на пенсію.

Марія була надзвичайною мамою, бабусею й прабабусею, обдарованою вчителькою та повною доброти Людиною. Була вона українською патріоткою, некапризною, стійкою й скромною жінкою глибокої віри. Вона була джерелом знання, родинної пам'яті й любові для всіх рідних та тих, хто згодом долучився до родини.

Її талант до вишивання був відомий і високо оцінений, особливо в родині, де від малюків до дорослих – всі мали не одну вишиту сорочку й безліч дрібніших Маріїних витворів. Вона подбала, щоб усі її доньки й внуки мали вишиті її руками весільні рушники.

Марія знала те, що знають усі матері: до сердець людей найпростіша дорога через домашні пороги. І її «Баба Вареники Фабрика» довгі роки годувала армію дітей і дорослих та була скарбом для вічно голодних школярів і студентів у родині й не тільки.

Протягом багатьох років Марія була парафіянкою собору Св. Йосафата в Торонто, членкинею Ліги українських католицьких жінок, працювала на освітньому фронті в Торонтській шкільній раді та довгі роки співала в хорі «Діброва», а потім у хорі Українських молодіжних ансамблів «Левада». З ними, між іншим, була у славетному турне Україною з маестро Василем Кардашем у 1990 році.

Покійна Марія залишила в глибокому смутку й горі:

чоловіка Володимира на 62-му році подружнього життя; доньок: Мирославу Біланюк із чоловіком Миколою й дітьми: Борисом, Олексою, Ксенею; Ірину Томчик із чоловіком Григорієм і дітьми: Домінікою Ґрод із чоловіком Маркіяном і дітьми Олівією й Максимком (правнуками Марії), Дарією з нареченим Міною, Данилом; Анну Галай із чоловіком Іваном і дітьми: Пилипом із нареченою Торі, Нікусею Назаревич із чоловіком Михайлом і сином Дарком (правнуком Марії); Ґражину Батрух із чоловіком Арком та дітьми: Оленкою Пастушок із чоловіком Олексою, Михайлом Батрухом із дружиною Джанис; ближчу й дальшу родину та друзів у Канаді, Польщі та Україні.

Нехай Господь прийме Марію до Царства Небесного, а канадська земля буде Їй пухом.

Пам'ять про спочилу в Бозі Марію нехай буде між нами вічно.

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl d7e5d1ed4a

Український народний дім у Перемишлі

Об'єднання українців у Польщі
Відділ у Перемишлі

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ!

ЗАРАЗ ШУКАЄМО ЛЮДЕЙ НА ПОСАДИ:

- координатор_ка проекту,
- координатор_ка інтеграційної та культурної діяльності,
- спеціаліст_ка у сфері фінансовів та адміністрації

НАШІ ОЧІКУВАННЯ:

- незалежність і креативність у дії,
- уміння працювати в командні,
- обов'язкове знання англійської та української та/або польської мови,
- досвід роботи в даній сфері,
- легка адаптація до змін, робота в ситуації, що динамічно змінюється,
- готовність до стаціонарної роботи в Перемишлі.

МИ ПРОПОНУЄМО:

- працевлаштування на повний штат або його частину,
- робота в організації, що динамічно розвивається,
- реалізація захоплюючих заходів у красивому прикордонному місті, в цікавому та сповненому викликів середовищі,
- добра кава та класне товариство щодня.

ЧЕКАЄМО ТЕБЕ!

Якщо вас зацікавила наша пропозиція, будь ласка, надішліть своє резюме та кілька слів про свою мотивацію на адресу:
michal.szachmat@ukraincy.org.pl

Чекаємо на ваші заявки до 30 червня 2023.
Поспішайте! Ми чекаємо на Вас!

eprasa.pl d7e5d1ed4a